

ni naključje, da sta doslej najpomembnejši deli V. Brnčič »Ruska sovjetska književnost« (1962) in »Ruska književnost do Gogolja« (1966) izšli prav v zbirki »Kozmos« in da je svojo nekoliko tradicionalno historično, na biografiki, sociologiji in psihologiji temelječo raziskovalno metodo najbolj opazno oplemenitila s prvinami slogovne interpretacije v esejih k romanoma »Soborjani« N. Leskova in »Mojser in Margareta« N. Bulgakova, objavljenima v zbirki »Sto romanov« (1970, 1971). Vse to dokazuje intenziv-

no prisotnost Vere Brnčič v slovenski slavistiki in nas obvezuje, da ji ob jubileju poleg zahvale za njeno dosedanje delo zaželimo novih ustvarjalnih uspehov. — Med njimi pričakujemo najprej izid »Ruske književnosti od Gogolja do leta 1971«, ki naj bi zaključil avtoričin pregled ruske književnosti, in objavo krepko zastavljenih, a žal še neizdanih raziskav s področja rusko-slovenskih stikov.

Aleksander Skaza
Filozofska fakulteta v Ljubljani

ROZKA ŠTEFAN OB ŠESTDESETEM LETU

Slavistika na ljubljanski univerzi goji pedagoško in znanstveno predvsem svojo domačo panogo — slovenistiko. Kdo bo sicer preučeval naš jezik in našo književnost, če ne Slovenci sami? Slovenistika pa bi bila brez osnove, če bi se zadovoljevala sama s seboj. Zato se je poleg splošne slovanske filologije že pred vojno razvila katedra za ostale jugoslovanske jezike in književnosti, po vojni pa še katedra za rusistiko. Kaj več pa si slovenska slavistika z maloštevilnimi znanstvenimi delavci in z omejenimi gmoznimi možnostmi doslej ni mogla privoščiti. Ker pa so ji potrebni razgledi tudi po drugih slovanskih narodih, poznanje njih jezikov in kulture, je poskušala to vrzel zapolniti z lektorati. Predavatelj, ki jim je naložena skrb, da preučujejo posamezne slovanske jezike in ob tem seznanjajo slušatelje slavistike tudi z najvidnejšimi dosežki duhovne kulture teh slovanskih narodov, imajo težko in odgovorno nalogo. Ni se jim sicer treba znanstveno poglobljati v vprašanja jezikov in literatur, ki jih poučujejo na univerzi, kljub temu pa so kot redki in najboljši poznavalci teh jezikov in kultur njihovi posredovalci ne le akademskim slušateljem, ampak slovenski kulturni javnosti

sploh. Seveda, če se zavedajo svojega poslanstva in če ga poskušajo po svojih najboljših močeh izpolniti. To pa moremo v polni meri trditi za predavateljico poljščine na naši univerzi Rozko Štefanovo. In ker je 26. avgusta letos dopolnila šestdeseto leto, nam njen življenjski jubilej nalaga dolžnost, da opozorimo na mnogovrstnost in tehtnost njenega dosedanega strokovnega dela.

Najprej bežen pogled na njeno življenjsko pot. Rojena je bila v Ljubljani, kjer se je tudi šolala, obiskovala gimnazijo in zaključila slavistične študije leta 1940. Za študija se je leto dni (1938-39) mudila v Krakovu, zbirala gradivo za diplomsko nalogo in imela v letnem semestru na tamkajšnji univerzi lektorat iz slovenščine. To študijsko leto je bilo odločilnega pomena za njeno bodočo strokovno pot, vendar je preteklo še precej časa, preden se je lahko povsem usmerila v polonistiko. Po končanih študijah je bila najprej profesorska pripravnica na trgovski šoli v Murski Soboti, kjer jo je še pred zaključkom prvega službenega leta zatekla okupacija. Umaknila se je v rodno Ljubljano, se vključila v delo Osvobodilne fronte, bila decembra

1943 aretirana in odpeljana v nemško koncentracijsko taborišče Ravensbrück. Po vojni je bila najprej upravnica Slovanske knjižnice v Ljubljani, od septembra 1947 pa lektorica in kasneje (od 1962) predavateljica poljskega jezika na ljubljanski univerzi. Strokovno se je izpopolnjevala na polonističnem tečaju v Varšavi 1958, na kratkem študijskem popotovanju v Varšavo in Krakov 1965 in na mednarodnem polonističnem seminarju v Varšavi in Krakovu 1969. Svoje lektorsko poslanstvo opravlja še vedno z vso prizadevnostjo in temeljitostjo.

Osrednje zanimanje Rozke Štefanove, ki se kaže v njeni strokovni publicistiki, je literarna zgodovina. Že njeni prvi članki so bili usmerjeni v posredovanje poljske literature naši kulturni javnosti. Spočetka je ob njej posegala tudi v bolgarsko književnost. Temeljiteje pa se je ukvarjala tudi s starejšo rusko književnostjo, ki jo je nekaj časa predavala na pedagoški akademiji v Ljubljani in skupaj z Vero Brnčičevo pripravila tiskana skripta *Pregled ruske književnosti* (Lj. 1951). Potem pa se je povsem posvetila polonistiki, predvsem poljski literaturi. Njen prvi cilj je bil celovit pregled poljske literature. Ob sistematičnih pripravah na izjemen podvig v slovenskem kulturnem prostoru so nastajale študije in članki O poeziji Mlade Poljske (NOja 1954), Žeromski — Reymont (NSd 1955), Adam Mickiewicz (NOja 1956), Bolesław Prus (spremna beseda k Lutki, Lj. 1956), Stanisław Wyspiański (JiS 1957-58), O novejši poljski poeziji (NSd 1959) in Julij Słowacki (JiS 1959-60). Potem je dozorela in izšla *Poljska književnost* (Lj. 1960). Zajetna knjiga ni le kompilacija tujih, pretežno poljskih literarnozgodovinskih del, ampak enovito zasnovano in s temeljitim poznavanjem predmeta napisano delo. Od kasnejših študij iz poljske književnosti je treba posebej omeniti

še strnjen pregled poljske dramatike *Od Reja do Mrożka* (GLLjD 1963-64) in *Poljski lirik Leopold Staf* (JiS 1967). Obdelala je tudi okoli 50 gesel o poljskih pisateljih in literarnih zgodovinarjih za *Leksikon Cankarjeve založbe* (Lj. 1973).

Seveda je kot lektorica oziroma predavateljica poljskega jezika Štefanova morala dosti prevajati iz poljščine, literarne in zunajliterarne tekste, iz lastnega nagiba, še več pa po naročilu. Nas tu zanimajo le prevodi literarnih del. Med proznimi sta pomembnejša povest *Wande Wasilewske Iz ljubezni* (NŽ 1946) in knjiga črtic *Zofije Nałkowske Medaljoni* (Lj. 1963). To je opremila tudi s spremno besedo. Še pomembnejši so njeni prevodi v verzih. Prevajala je pesmi in pesnitve *Mickiewicza, Słowackega, Goszczyńskiego, Staffa in Leśmiana*. Prevajalsko in literarnozgodovinsko delo pa združujeta izbora iz *Mickiewicza* (Lj. 1967, Kondor 96) in *Słowackega* (Lj. 1973, *Lirika* 17), za katera ni le prevedla dovršen del verzov, ampak ju je opremila tudi s spremno besedo.

Posebno in najbolj izvirno področje literarnozgodovinskega dela Rozke Štefanove pa predstavljajo študije o slovensko poljskih literarnih stikih. Take so *Mickiewicz in Čop* (NSd 1955), predavanje na jugoslovanskem slavističnem kongresu v Ohridu Prešeren in *Mickiewicz* (SR 1963) in *Cankar pri Poljakih* (SR 1969). V zadnjem času preučuje probleme pesniškega prevajanja iz poljskega silabičnega v slovenski silabotonični verzni sistem.

Ob pretežno literarnozgodovinskem delu pa Štefanova ni zanemarila svoje osnovne poklicne dejavnosti, preučevanja poljskega knjižnega jezika. Za svoja predavanja si je izdelala diferencialno slovnico, ki je, žal, doslej še ni publicirala. Pač pa je oskrbela ob sodelovanju takratnega lektorja iz

Poljske na naši univerzi Władysława Łaciaka obsežen Učbenik poljskega jezika (Lj. 1969) s slovarčkom najbolj uporabljanih besed ter praktični frazeološki slovar Poljski pogovori (Lj. 1969).

Ob njenem pedagoškem delu na univerzi je treba poudariti njeno ljubezen do predmeta, ki jo zna presaditi na

slušatelje, njeno prilagodljivost posebnim zanimanjem študentov za lingvistična vprašanja ali za literaturo, zlasti pa njeno požrtvovalnost, saj je pripravljena na željo skupine slušateljev voditi tudi dodatne nadaljevalne tečaje. Nekajkrat pa je že s študenti priredila recitacijske večere, ki so imeli lep uspeh.

Jože Koruza

Filozofska fakulteta v Ljubljani

Zapiski, ocene in poročila

DR. ANTON KACIN, GRAMMATICA DELA LINGUA SLOVENA*

Ko Vincenzo Franul de Weissenthurn, avtor slovenske slovnice v italijanskem jeziku Saggio grammaticale italiano-cragno-lino v uvodu v svoje delo navaja vzroke zanj, se retorično sprašuje: »... non conviene a noi forse d'applicarsi allo studio d'una lingua, la cui cognizione ci si rende altrettanto utile, che necessaria?« (1) Njegova slovnica je izšla l. 1811 v Trstu, »in Città, il cui contado ha per dominante la sola lingua Cragno-lina«. (2).

Potreba, da se tudi Italijani — in to ne samo iz obmejnih področij — naučijo slovenščine, je danes prav tako živa, motivacija te potrebe pa širša in globlja kot v Franulovi dobi, tesno povezana s številnimi gospodarskimi in kulturnimi dejavniki. Ker pa so že nekaj časa razprodani učbeniki, različni po obsegu, kakovosti in namenu, s katerimi bi si italijansko govoreči lahko pomagali pri učenju slovenščine v svojem jeziku, sta Državna založba Slovenije in Založništvo tržaškega tiska lansko leto izdala delo dr. Antona Kacina z naslovom Grammatica della lingua slovena (Slovnica slovenskega jezika).

Profesor slovenščine dr. Kacin (rojen l. 1901 v Idriji, danes živi v Trstu) ima na področju tovrstnih jezikovnih del že precej izkušenj, saj je že l. 1930 pregledal pred objavo slovnico Ivana Trinka Grammatica della lingua slovena ad uso delle scuole, (3) ki je izšla v Gorici, leto kasneje napi-

sal vaje zanj, še malo kasneje sestavil antologijo Pisano polje kot dopolnilo k vaji iz slovnice in prispeval pomemben delež k drugi izdaji slovnice G. Androviča Grammatica slovena (Milan 1943). Razen tega je bil soavtor slovnice za slovenske srednje šole v Trstu in Gorici.

Kacinova Slovnica slovenskega jezika ima uvod, v katerem M. Jevnikar, profesor za slovenski jezik in književnost na univerzi v Padovi, podaja kratek pregled in oceno slovnice slovenskega jezika, pisanih v italijanščini, od skromnega delca devinskega servita Alasia da Sommaripa Vocabolario italiano e schiavo iz l. 1607 do slovnice dr. Kacina. O njej pravi, da ima vse to, kar vsebujejo sodobne slovenske slovnice. »Ekspozicija je jasna, primeri izbrani, metoda primerna tako za samouke kot za šolsko rabo.« (str. 14)

Kacinova slovnica je zamišljena kot učbenik; vsaka izmed dvainštiridesetih lekcij ima vaje in seznam novih besed. Na koncu knjige so dodani prevodi vaj in slovensko-italijanski in italijansko-slovenski slovarček. Učbenik bi bil lahko preobsežen, zato se je avtor moral omejiti na izbrana poglavja iz normativne opisne slovnice. Pri tem ni uporabil skorajda običajnega prijema pri zasnovah učbenikov tujih jezikov: slovničnih pravil in opozoril ne izpeljuje iz posebej izbranega besedila, temveč izbrano slovnično snov obravnava

* DZS in ZTT, Ljubljana — Trst 1972.